

Голойда Олександр
студент групи ПФ-31
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Панухник Олена
доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Oleksandr Holoida
Student of the group PF-31
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Olena Panukhnyk
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ У ПИТАННЯХ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ THE ROLE OF PUBLIC FINANCE IN DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISING DURING A FULL-SCALE WAR

Державні фінанси та підприємництво мають досить тісний зв'язок. Наприклад, можна проаналізувати Державний бюджет. У цьому документі за 2021 фактично податкові надходження становили 87,5% доходу бюджету. Зрозуміло, що податкові надходження стосуються і підприємництва [1]. Хоча не всі податки мають зв'язок із лише підприємницькою діяльністю, а підприємства можуть мати стосунок і до інших надходжень до бюджету, але все ж таки роль підприємств у податковому наповненні бюджету є доволі значна. Тобто наповнення Державного бюджету більшою мірою залежить від податків і дуже залежне від розвитку підприємництва в державі. Інші джерела надходження – це неподаткові надходження. У бюджеті за 2021 рік вони фактично становили 12.2%, що значно менше за податкові надходження [1]. Також бюджет наповнюється з інших джерел, але їх роль не така значна порівняно з двома попередніми показниками.

У 2022 році відбулося повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Держава провела майже увесь 2022 рік у стані повномасштабної війни, що, звичайно, вплинуло на економіку країни, зокрема і на підприємництво.

Для зменшення навантаження на підприємництво на початку повномасштабної війни держава ввела певні пільги для підприємців. Акциз на бензин, важкі дистилати та скраплений газ встановили на рівні 0 євро за 1000 літрів. Ставку податку на додану вартість для ввезення пального знизили з 20% до 7%. Великі підприємства могли скористатися спрощеною системою оподаткування та сплачувати єдиний податок. Ліміт річного доходу підвищили з 10 млн грн до 10 млрд грн, а обмеження щодо кількості працівників – зняли. Податок встановили на рівні 2% від обігу незалежно від виду діяльності. Також запровадили деякі пільги для ФОПів та інші пільги [2].

Для дослідження діяльності підприємців у 2022 році можна проаналізувати Державний бюджет України за 2022 рік. З інформації Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2022 рік можна дізнатися, що доходи державного бюджету становили 115,1 відсотка річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами. Перевиконання річного затвердженого показника становило 234,7 млрд гривень [3]. Отже, бюджет усе таки був певною мірою виконаний. Найбільшу питому вагу в загальному обсязі надходжень до Державного бюджету України становили податкові надходження – 53,1

відсотка [4]. Звичайно, так як надходження від податків є важливою часткою доходів бюджету, то великою мірою він був виконаний і через державну політику щодо підприємництва, але не тільки завдяки цьому, а й через добросовісну сплату податків підприємцями, добросовісну поведінку підприємств взагалі та з інших причин.

На 2023 рік у Державному бюджеті по прописаних планових показниках частка податкових надходжень є також значною. Цей показник становить близько 87%. Частка неподаткових надходжень становить близько 12%. Офіційні міжбюджетні трансферти – близько 1%. Інші показники мають менш значну частку [5]. Отож, досить велике значення для наповнення бюджету мають підприємства, що враховано у бюджеті на 2023 рік.

Однак, хоча війна триває, але влада прагне поступово відмовлятися від пільг для підприємців [6]. Зокрема, Кабінет Міністрів ухвалив законопроект, який із 1 липня 2023 року повертає підприємства на систему оподаткування, що діяла до впровадження пільгового режиму в 2%, та відновлює документальні перевірки бізнесу [6].

Окрім цього, ще з 2022 року є певна інформація щодо обговорення питання реформування податкової системи. Саме запропоновані ставки ключових податків – на прибуток підприємств, на додану вартість (ПДВ) та на доходи фізосіб (ПДФО) – стали умовною назвою попереднього варіанта реформи – «10-10-10». Обговорюються зміни і щодо деяких інших аспектів: запровадження податку на виведений капітал (ПнВК), що мав би замінити класичний податок на прибуток підприємств, нововведення, що стосуються ФОПів, та інші можливі реформи [7]. Думки щодо цього дуже різняться, від вкрай негативних до вкрай позитивних, але можна зробити висновок, що ситуація щодо податків та підприємств є дуже динамічною та відбувається в процесі обговорення, змін і т.д.

Отже, зв'язок між державними фінансами і підприємництвом є дуже тісний, в тому числі і в період повномасштабної війни. Роль підприємств у наповненні бюджету є дуже важливою, зокрема в період воєнного стану. У державній політиці щодо підприємництва відбуваються різні зміни та обговорення щодо нововведень, і цей процес є дуже динамічним.

Перелік використаних джерел:

1. Сайт Міністерства фінансів України. Показники виконання Зведеного бюджету України за 2021 рік. 31.01.2022. URL: <https://mof.gov.ua/uk/budget-process-projects-declaration>
2. Економічна правда. Податкові пільги для бізнесу, «мінус» акцизи на пальне та підтримка ФОПів – Рада ухвалила закон. 15.03.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/15/684082/>
3. Сайт Міністерства фінансів України. Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2022 рік. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2022-538
4. Сайт Міністерства фінансів України. Інформація про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України за січень - грудень 2022 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2022-538
5. Сайт Міністерства фінансів України. Бюджет 2023 року. Додаток 1. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582
6. Укрінформ. Кабмін хоче скасувати деякі податкові пільги для бізнесу з 1 липня. 27.01.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3660722-kabmin-hoce-skasuvati-deaki-podatkovi-pilgi-dla-biznesu-z-1-lipna.html>
7. Вінокуров Я. Податок на готівку та гарантія відшкодування ПДВ: реформа «10-10-10» знову на порядку денному. Що там нового? Економічна правда. 26.12.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/12/26/695422/>